

חשבתי על העניין לעומק, והחלטתי לעשות זאת. הלכתי וקניתי לי חבית של משחה לטיפול בפצעים ואופניים. המומחה הגיע עמי הביתה כדי להדריך אותי. כדי שלא להחשף, בחרנו בחצר האחורית, וניגשנו לעבודה.

האופניים שלי טרם הגיעו לשיא גובהם, משום שהיו עדיין רק סייח קטן – הם התנשאו לגובה של חמישים אינץ', עם דוושות מונמכות לארבעים ושמונה – והיו קלי דעת כמו כל סייח אחר. המומחה הסביר את העקרונות הבסיסיים בקצרה, ואז טיפס על גבם של האופניים ורכב מסביב, כדי להראות לי כמה הדבר פשוט. הוא אמר שהירידה מהאופניים היא ככל הנראה הדבר הקשה ביותר שיש ללמוד, ולכן נשאר זאת לסוף. אולם, הוא טעה. הוא גילה, להפתעתו ולשמחתו, שכל מה שצריך היה לעשות הוא להושיב אותי על המכונה ולפנות את הדרך; יכולתי לרדת בכוחות עצמי. על אף שהייתי בלתי מנוסה בעליל, הצלחתי לשוב לקרקע בזמן שיא. הוא היה לצדי, דוחף את המכונה; כולנו התרסקנו, הוא בתחתית, אני מעליו והמכונה בראש הערימה.

בדקנו את המכונה, אך היא כלל לא נפגעה. קשה היה להאמין שכך אכן קרה. עם זאת, הבטיח לי המומחה שזוהי האמת; למעשה, בחינה מדוקדקת הוכיחה זאת. התחלתי לגלות באיזה אופן נערץ בנויות המכונות הללו. מרחנו קצת משחה לטיפול בפצעים וחידשנו את מאמצינו. המומחה עבר לצד השני כדי לדחוף, אבל אני בחרתי לרדת מהאופניים דווקא באותו צד, והתוצאה, בסופו של דבר, הייתה זהה לקודמתה.

המכונה לא נפגעה. מרחנו את עצמנו במשחה שוב, וחידשנו את מאמצינו. המומחה תפס הפעם עמדה מוגנת מאחור, אבל בדרך כזאת או אחרת נחתנו עליו שוב.

הוא היה מלא הערצה, ואמר שזה יוצא דופן. המכונה הייתה בסדר גמור, ללא כל שריטה או פגם. אמרתי שזה נהדר, בזמן שמרחנו על עצמנו את המשחה, אך הוא אמר שלכשאלמד להכיר את קורי העכביש הללו מפלדה, אבין, שלמעט דינמיט, דבר לא יכול להטיל בהם מום. הוא צלע לעמדה שלו, ושוב חידשנו את מאמצינו. הפעם תפס המומחה עמדה מרוחקת, ומצא מתנדב שידחף מאחור. הגענו למהירות נאה, נתקלנו בלבנה, ואני התעופפתי מעל לכידון ונחתתי, עם ראשי כלפי מטה, על גבו של המדריך, בעודי רואה את המכונה מתעופפת באוויר ביני לבין השמש. בפילת המכונה עלינו דווקא היה דבר מה חיובי, שכן בכך בלמנו את נפילתה ומנענו ממנה פגיעה.

חמישה ימים לאחר מכן נשאו אותי החוצה מביתי אל בית החולים, שם מצאתי את המומחה במצב לא רע בכלל. תוך מספר ימים הייתי במצב שפיר. אני מייחס זאת להקפדתי על נפילה על גבי דבר מה רך. יהיו שימליצו על מיטת נוצות, אולם אני חושב שמומחה יתאים יותר.

המומחה שוחרר בסופו של דבר, והביא עמו ארבעה עוזרים. היה זה רעיון טוב. הארבעה החזיקו את רשת קורי המתכת החיננית במצב מאונך כשטיפסתי על המושב, ולאחר מכן הסתדרו בטור וצעדו משני צדי בזמן שהמומחה דחף מאחור; כל הידיים סיעו בזמן הירידה.

האופניים סבלו ממה שנהוג לכנות "רעדת". על מנת לשמור על יציבות, נדרשו ממני דברים רבים, וכל דבר כזה היה מנוגד לחוקי הטבע. כלומר, יהא הדבר שצריך לעשות אשר יהא, הטבע שלי, ההרגלים והדרך שבה חונכתי, הביאו אותי לנוע לכיוון מסוים, בעוד שחוק פיזיקלי בלתי צפוי ולא מופר דרש שהדבר ייעשה לכיוון ההפוך לגמרי. הסקתי מכך כמה שגוי וגרוטסקי היה אופן החינוך שלי ושל איברי עד כה. הם היו נגועים בבורות; הם לא ידעו דבר – מכל מקום, שום דבר שניתן היה להפיק ממנו דבר מה חיובי. לדוגמה, אם מצאתי את עצמי נופל לצד ימין, הטיתי בהחלטיות את הכידון שמאלה כדחף טבעי. בכך הפרתי חוק כלשהו והמשכתי ליפול. החוק דרש שאעשה את הדבר ההפוך – הגלגל הגדול היה צריך לנטות לכיוון הנפילה. קשה להאמין שכך הדבר כאשר מספרים לך. לא רק קשה, למעשה בלתי אפשרי, שהרי זה נוגד את כל תפיסותיך. וכמו שקשה להאמין – כך קשה לעשות, גם כאשר אתה מאמין. האמונה והידיעה כי קיימת הוכחה ניצחת לחוק אינן מסייעות כלל וכלל: אינך יכול לבצע זאת יותר משיכולת קודם; אינך יכול להכריח או לשכנע את עצמך. השכל הישר קודם כעת לכל. הוא צריך ללמד את האיברים להתעלם מהחינוך שקיבלו וללמוד הכל מחדש.

ניתן לזהות בבירור את שלבי ההתקדמות. בסופו של כל שיעור יודע התלמיד שרכש ידע כלשהו, ושידע זה יישאר עמו. אין זה דומה כלל, נניח, ללימוד גרמנית. שם אתה מדשדש לך בגישוש חסר ביטחון במשך שלושים שנה; ובסופו של דבר, כשאתה כבר חושב שהבנת, הם מפתיעים אותך עם

דרך התלוי וזהו זה. לא ולא. עכשיו הדבר ברור לי כשמש, שהדבר העצוב ביותר בשפה הגרמנית הוא שאינך יכול ליפול ממנה ולהפצע. אין כמו מאפיין זה כדי לגרום לך לגשת הישר לעבודה. אני גם רואה כעת, ממה שלמדתי על אופניים, שהדרך הנכונה והבטוחה ביותר ללמוד גרמנית היא הדרך שבה לומדים לרכוב על אופניים. כלומר, יש להשתלט על בוגדנות אחת בכל עת וללמוד אותה; אל תעשה לעצמך הנחות ותאוז אל הבוגדנות הבאה תוך שאתה משאיר את הקודמת למודה רק בחלקה.

כשהגעת לרמת שליטה באופניים שמאפשרת לאזן אותם באופן סביר, להניע אותם ולכוון אותם, או אז מגיעה המשימה הבאה – הטיפוס עליהם. יש לעשות זאת באופן הבא: יש לדלג מאחורי האופניים על הרגל הימנית, בעוד השמאלית מונחת על יתד הטיפוס והידיים מונחות על הכידון. בהינתן הסימן, יש להעביר משקל אל היתד, להקשיח את הרגל השמאלית, להעיף את השניה בתנועה סיבובית כללית ולא ברורה באוויר, להטות את הבטן על החלק האחורי של המושב ואז ליפול לגמרי, לצד זה או אחר אבל ליפול בהחלט. אתה קם ועושה זאת שוב, ואז שוב; ואז חוזר על כך מספר פעמים.

בשלב זה אתה כבר יודע לשמור על שיווי משקל ולכוון את האופניים מבלי לתלוש את הכידון (אני אומר כידון משום שזהו אכן כידון; "הגה שליטה" הוא כינוי צולע למדל). אז אתה מדווש לך הישר למשך זמן מה, מתרומם קדימה באופן מתוח, מעביר את רגלך הימנית ואחריה את כל הגוף למושב, עוצר את נשימתך, מושך משיכה חזקה, ושוב נופל.

בינתיים כבר למדת להתעלם מהנפילות; אתה כבר מסוגל לעלות על האופניים על רגל זו או אחרת בבטחון מסוים. שישה ניסיונות נוספים ואיתם שש נפילות משכללים זאת לכדי שלמות. בפעם הבאה אתה נוחת במושב בנוחות ונשאר שם – כלומר אם אתה מסוגל להשלים עם כך שרגליך מדלדלות להן והדוושות נעזבות במנוחה לזמן מה; אם תנסה לתפוס את הדוושות באיבחה אחת – תיפול. במהרה אתה לומד לחכות מעט ולשפר את האיזון לפני הפניה לדוושות; בכך נרכשה והושלמה אומנות הטיפוס על האופניים. אימון לא רב יהפוך זאת לדבר של מה בכך, אם כי צופים תמימים ראוי שיישמרו להם במרחק של חמישה-עשרה מטרים, אם אין לך דבר נגדם.

כעת אתה ניגש ללמוד את מיומנות הירידה המכוונת מן האופניים; את הסוג האחר הרי למדת כבר קודם. מעט מילים נדרשות כדי לתאר את המשימה שנראית פשוטה ולא מסובכת: הורד את הדוושה השמאלית עד שרגלך השמאלית כמעט ישרה, סובב את הגלגל שמאלה ורד מן האופניים כפי שהיית יורד מסוס. זה, ללא ספק, נשמע מאוד פשוט, אולם אין זה כך. איני יודע מדוע, אך כך הדבר. אתה יכול לנסות כאוות נפשך; אינך יורד מהאופניים כפי שהיית יורד מסוס, אלא כמי שבורח מבית נשרף. בכל פעם אתה הופך את עצמך להצגה הכי טובה בעיר.

במשך שמונה ימים לקחתי שיעורים יומיים שנמשכו שעה וחצי כל אחד. בסופו של תהליך ההשתלמות בן 12 השעות סיימתי את לימודי הראשוניים. הוכרזתי ככשיר לרכיבה על אופניים ללא עזרה מבחוץ. מהירות הלמידה הזאת היא יוצאת מן הכלל, שהרי לימוד ראשוני שלרכיבה על סוס דורש זמן רב יותר.

אמת הדבר, שיכולתי ללמוד גם ללא מורה, אך זה היה, בוודאי, מסוכן יותר עבורי בשל מגוומות הטבעית. רק לעתים רחוקות יודע האוטודידקט דברים על דיוקם, והוא לא יודע אפילו עשירית ממה שהיה יודע לו היה לומד בהנחיית מורה; מלבד זאת, הוא נוהג להשווץ, דבר שמושך אנשים קלי דעת אחרים ללכת לעשות את מה שהוא עצמו עשה. יש אנשים שמדמיינים, משום מה, שהתאונות הקטנות של החיים, אלה המכונות "ניסיון חיים", הן באופן כלשהו בעלות תועלת עבורנו. הייתי שמח לגלות מהי אותה תועלת. מעולם לא קרתה לי אותה תאונה פעמיים. הן תמיד משתנות ומתחלפות ותופסות אותך כשאינך מוכן. אם ניסיון אישי יכול להיות בעל ערך חינוכי כלשהו עבורנו, לא סביר שניתן היה לרמות את מתושלח. לו אדם זקן זה היה יכול לחזור אלינו, סביר להניח שאחד הדברים הראשונים שהיה עושה היה לקחת את אחד מחוטי החשמל הללו ולקשור את עצמו במרכזו של קשר הדוק. הדבר ההגיוני יותר מבחינתו היה לשאול מישהו האם זוהי מיומנות שכדאי היה לו ללמוד. אולם, זה, כמובן, לא היה אופייני לו הוא בוודאי היה אחד מהאוטודידקטים שלומדים מניסיון, ולפיכך היה רוצה להתנסות בדבר בעצמו. הוא היה מגלה, שהוא צריך היה להתרחק מחוטי חשמל, והדבר כמובן היה מאוד מועיל לו והיה משלים את השכלתו באופן מלא, עד שהוא היה מגיע שוב, יום אחד, כדי לכדרר פחית דינמיט כדי לגלות מה יש בתוכה.

אבל אנחנו סוטים מהנושא. בכל מקרה, השג לך מורה, שכן זה חוסך זמן ומשחה לטיפול בפצעים.

לפני שהמורה עזב אותי לנפשי, הוא תחקר אותי בנוגע לכוח הפיזי שלי, מה שאיפשר לי להודיע לו בגאווה שאין לי כזה כלל. הוא אמר שזהו פגם שיקשה עלי לרכוב במעלה הגבעה בשלב הראשון, אך שהאופניים יביאו להעלמו של פגם זה במהרה. הניגוד בין השרירים שלו לשלי היה ראוי לציון. הוא רצה לבחון את שלי, ולכן הצעתי לו את השרירים הדו-ראשיים, שהיו הטובים ביותר אצלי. הם כמעט גרמו לו לחייך. הוא אמר: "זה בשרני, רך, נכנע למגע, מעוגל, בורח הצידה מתחת ללחץ האצבעות; בחושך מישהו עלול לחשוב שזה חילוון עטוף בבד."

דבריו גרמו לי, כנראה, להראות עגמומי, משום שמיד הוסיף ואמר: "אווה, זה בסדר. אין צורך לדאוג בגלל זה; בעוד זמן קצר לא תוכל להבחין בין השריר לכליה מאובנת. רק תמשיך באימונים שלך. אתה בדרך הנכונה."

הוא עזב אותי לנפשי, ואני התחלתי לחפש הרפתקאות. מובן שאינך צריך לחפש אותן – זוהי רק צורת ביטוי – הן הרי באות אליך בעצמן.

בחרתי לי רחוב צדדי שקט שרוחבו משפת מדרכה אחת לשנייה כשלושים יארד. ידעתי שהרחוב לא רחב מספיק, אך חשבתי לעצמי שאם אקדיש מספיק תשומת לב ואנצל את כל המרחב, אצליח להדחק בתוכו.

בעיה התעוררה, כמובן, בעליה על המכונה, באשמתי המוחלטת, בהעדרה של תמיכה נפשית מבחוץ ובלי מדריך אוהד שצועק: "כל הכבוד! עכשיו אתה ממש מצליח! שוב כל הכבוד! עכשיו אל תמהר, הכל בסדר.... תמשיך ככה!" במקומה זכיתי לתמיכה מסוג אחר לגמרי. היא באה בדמות ילד שישב על עמוד שער ולעס חתיכה של סוכר מייפל.

הוא היה מלא התעניינות והערות. בפעם הראשונה שכשלתי ונפלתי אמר שלו היה במקומי, היה מתעטף ליתר בטחון בכמה כריות. בפעם השנייה שנפלתי הציע לי ללכת ללמוד קודם כל לרכב על תלת-אופן. בפעם השלישית שהתמוטטתי, אמר שהוא אינו מאמין שאני מסוגל לא ליפול מכרכרה. אך בפעם הבאה סוף סוף הצלחתי ורכבתי לי באופן מגושם, מזגזג בחוסר בטחון לאורך ורחוב הרחוב. הנסיעה האיטית והמקרטעת מילאה את הילד בבוז והוא קרא: "האין הוא מתעופף לו במהירות שיא!"

הוא ירד מהעמדה שלו ונגרר לאורך המדרכה, ממשיך להציץ עלי ולהעיר הערות מדי פעם. הוא החליט ללכת מאחורי לאורך נתיב הנסיעה שלי. ילדה קטנה עברה, תוך שהיא מנסה לאזן לוח כביסה על ראשה, צחקקה, ונראתה כאילו היא עומדת להעיר הערה, אבל הנער אמר לה בנימת תוכחה: "עזבי אותו לנפשו, הוא נוסע ללוויה".

שנים רבות הכרתי את הרחוב הזה ותמיד חשבתי שהוא ישר כסרגל; אך הוא לא היה, כפי שהאופניים דיווחו בפני, להפתעתי הרבה. האופניים, בידי של טירון, עירניים מאוד בזיהויים של גווניה השונים של סוגיה זו. הם מזהים עליה במקום שבו עינך הבלתי-מנוסה לא תראה שכזאת קיימת כלל; הם מזהים ירידה שבה רק מים יוכלו לרדת. דיוושת לי ביגיעה במעלה מתון, אך לא הייתי מודע לכך כלל. העליה גרמה לי להתאמץ ולהתנשף ולהזיע, ועדיין, למרות עבודתי הקשה, נעצרה המכונה כמעט בכל צעד וצעד. במקרים כאלה היה הנער אומר: "כל הכבוד! תנוח קצת! אין מה למהר. הרי הם ממילא לא יתחילו את הלוויה בלעדיך."

אבנים היו מטרד לא קטן. אפילו האבן הקטנה ביותר עוררה בעתה כאשר ניסיתי לעבור מעליה. יכולתי לפגוע בכל סוג של אבן, קטנה כלל שתהיה, אם רק ניסיתי לפספס אותה; בתחילה, כמובן, לא יכולתי להמנע מלעשות כן. כך טבעי לנהוג. זהו רק מאפיין אחד של הטפשות הטבועה בכולנו, מסיבה הנפלאה מבינתי.

הגעתי, סוף סוף, לסוף המסלול והייתי צריך להסתובב. זהו דבר מאוד לא נעים, כאשר אתה צריך לעשותו לראשונה על אחריותך, ומובן שאין זה סביר שהניסיון יסתיים בהצלחה. הביטחון שלך מתנדף לאטו, ואתה מתמלא אט אט בכל מיני דאגות ונטולות שם. כל סיב בך נמתח בדריכות, אתה מתחיל בעקומה זהירה והדרגתית, אבל העצבים המרוטים שלך מלאים במתחים חשמליים. העקומה הזהירה מתדרדרת לה במהירות לזיגזג מסוכן; אז פתאום תופס סוסך מצופה הניקל את המושכות ונוטה לאבן השפה, בהתכחשו לכל תפילותיך ולכל מאמץ לשנות את דעתו. לבך קופא, נשמתך נעצרת, רגליך שוכחות לפעול, וגופך ממשיך קדימה, כשבינך לבין המדרכה נותר רק מרחק של כמה רגל. עכשיו זהו רגע נואש, ההזדמנות האחרונה שלך להציל את עצמך; מובן שכל ההוראות שניתנו לך מתעופפות לך מהראש, אתה מסובב את הגלגל הרחק מהמדרכה במקום כלפיה, ומשתטח על חוף האין מבטחים מכוסה הגרניט. זה היה המזל שלי, זה היה הנסיון שלי.

גררתי את עצמי מתחת לאופניים הבלתי-ניתנות להריסה, והתיישבתי על המדרכה לבחון את הנזקים.

התחלתי בדרכי בחזרה. זה היה הרגע שבו הבחנתי בעגלתו של חוואי נוסעת לה במורד הרחוב לכיווני, עמוסה בראשי כרוב. אם היה משהו שהייתי זקוק לו כדי לשכלל את הנהיגה המסוכנת שלי, היה זה בדיוק הדבר. החוואי נסע בעגלתו בחלק המרכזי של הרחוב, והותיר לי בקושי ארבע עשרה או חמש עשרה רגל מכל צד. לא יכולתי לצעוק לו – טירון לא יכול לצעוק; אם הוא פותח את פיו הוא אבוד; הוא חייב להמשיך להקדיש את כל תשומת לבו לעיסוקו. אולם ברגע חירום זוועתי זה, הנער בא להושיעני, ולראשונה הכרתי לו תודה. הוא צפה באדיקות בדחפים וברוח החיה של אופני, והנחה את החוואי לפיהן:

"שמאלה! תפנה שמאלה, אחרת האדיוט הזה ידרוס אותך!" החוואי התחיל לפנות שמאלה. "לא, לא! ימינה, ימינה!! חכה! זה לא יילך!! שמאלה! ימינה! שמאלה! ימינה! שמאלה! ימינה! ימינה! ימינה! ימינה! ימינה! ימינה! ימינה!" תישאר כבר איפה שאתה, אחרת אתה מת!"

ואז פגעתי בצידו הימני של חרטום הסוס וכולנו נפלנו בערימה אחת גדולה. אמרתי לו: "לעזאזל! לא יכולת לראות שאני מגיע?"

"יכולתי לראות אותך, אבל לא יכולתי להבין לאן אתה מנסה להגיע. אף אחד לא היה יכול, נכון? אתה בעצמך לא יכולת, נכון? אז מה יכולתי לעשות?"

היה משהו בדבריו, כפי שהודיתי באצילות. אמרתי שאני בטוח שהאשמה מוטלת עלי לפחות במידה שהיא מוטלת עליו.

בחמשת הימים הבאים התקדמתי כל כך, שהנער לא יכול היה להדביק את צעדי. הוא נאלץ לחזור לעמדת התצפית שלו על עמוד השער, ולנחם עצמו בצפיה בי נופל מטווח רחוק.

הייתה שורה של אבני שפה לאורך אחד מקצות הרחוב, ובין כל שתיים מהן יארד שלם. גם כשכבר יכולתי לשלוט באופניים בצורה סבירה, פחדתי כל כך מהאבנים הללו שתמיד פגעתי בהן. הן גרמו לנפילותי הקשות ביותר ברחוב זה, למעט הנפילות שנגרמו מכלבים. ידוע לי שטוענים שאף מומחה אינו מספיק מהיר כדי לדרוס כלב, שהרי כלב תמיד יספיק לקפוץ הצידה מהדרך. אני חושב שזאת יכולה להיות אמת. אבל אני גם חושב שהסיבה לכך שהוא לא מצליח לדרוס כלב היא שהוא מנסה לדרוס אותו. אני לא ניסיתי לדרוס אפילו כלב אחד, אבל כמובן שדרסתי כל כלב שנקרה בדרכי. אני חושב שמדובר בהבדל מאוד משמעותי. אם אתה מנסה לדרוס כלב, הוא יודע כיצד לחשב את צעדיו, אבל כשאתה מנסה לפסס את הכלב, הוא לא יודע איך לחשב את צעדיו, וצפוי לקפוץ בכיוון הלא נכון בכל פעם. כך לפחות מעיד הניסיון שלי פעם אחר פעם. גם כשכבר הצלחתי להימנע מלפגוע בעגלות, עדיין יכולתי לפגוע בכלב שבא לראות אותי מתאמן. כולם אהבו לצפות בי מתאמן, כולם היו באים, מכיוון שהיו מעט מאוד דברים שיכלו לשעשע כלב בשכונה שלנו. לקח לי זמן נוסף ללמוד לפסס כלבים אבל בסופו של דבר השתלטתי גם על זה.

אני יכול לנהוג באופניים לפי רצוני עכשיו, ואני אתפוס ביום מן הימים את הנער הזה ואדרוס אותו אם לא יתקן את דרכיו.

ואתם? השיגו לכם אופניים. לא תצטערו על כך, אם תשרדו.

תרגום: ליבי בייקין